



LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

LA CONJURA



Donchs no pensa com nosaltres
ni de 'n Cambó fa cabal,

perdigots, ¡jurém la pérdua
del réprobo Monegal!

CRÓNICA

CONSTANT llegidor de *La Perdiu*, com que sense ella casi no podria viure, 'm recreava dissapte á la nit passant la vista per l'extracte de la conferencia que 'l company de causa D. Jaume Carner pronunciá en la *Lliga de Catalunya*.

Né dich un *extracte* y no parlo ab prou propietat, per quant l' *extracte* es la quinta essencia, la concentració de la sustancia de una cosa, y *La Perdiu*, tractantse de qualsevol treball degut á un dels seus companys, ne fa una especie d'ensaimada mallorquina: el deixata, l'estufa, l'infla... En materia d'inflar, més que una *perdiu* sembla un' *áliga*.

Per aixó un se queda boca-badat al ferse cárrech del entusiasme que, segons el periódich regionalista, desperta qualsevol discurs de un dels seus y dels sorollosos aplausos que promou... Creguin que 's necessita un valor heroich per assistir á la Lliga en días de solemnitat, perque ab tantas vibracions de frenesí, qualsevol día 's desploman las parets ó s' ensorra 'l sostre y allí hi ha una catástrofe.

Y no obstant, á la Lliga no 's diu res de nou. Succeheix lo que deya en Llaberia sobre 'ls bitllets de Banc de 500 pessetas.—No més n' hi ha un; pero corre tan depressa de má en má, que 'ns figurém que son molts els qu' existeixen.

De conferencia regionalista, si bé 's mira, no més n' hi ha una. De la boca del un passa á la boca del altre: cada hù la pronuncia ab més ó menos calor de accent, ab major ó menor facilitat de paraula, pero en el fons es sempre la mateixa.

La gloriosa Catalunya de l' Edat Mitja, 'l parlament de Casp que va comensar á fernos la llesca, 'l descubrimet de América que 'ns va tenir paralitzats, y després Felip IV y á continuació Felip V... aquestas historias vellas tan socorregudas serveixen á tots els conferenciants de base ó sustentácul de las actuals aspiracions regionalistas. Després ve alló altre de las rassas, tan distintas dintre del Estat espanyol... aixó sí, guardantse de fer esment de que també distintas son dintre de la mateixa Catalunya, y ja tenim un altre motiu pera demanar que nosaltres hem de fer escudella apart.

Seguidament se fa valer la íntima convicció de que 'ls catalans som més europeus que 'l resto dels espanyols, y 's troba la cosa més natural del mon deixar que Catalunya se 'n vaji ab Europa y 'l resto d' Espanya s' uneixi ab l' Africa. Fer pujar l' Estret de Gibraltar fins al Ebro es cosa senzillíssima sobre tot efectuada sobre 'l mapa; qüestió de un pam, mica més, mica menos. Y ab aquests senzills preliminars ja ho tenim tot á punt de solfa pera rebátre'ns contra 'l centralisme, contra 'l caciquisme y contra 'ls perniciosos efectes de la política imperant.

Aixó sí: per' obrar com cal, es precis, de tota precisió allistarse en las filas de la Lliga regionalista, suscriure's á *La Perdiu* y proclamar *urbi et orbe* que no hi ha homes sino allí hont son ells, en ciencia, en art, en literatura, en saber, en riquesa, en experiencia, en puresa de intencions, en bondat de intents y en amor á la terra catalana.

Qui no está ab ells, está contra ells; qui no es romá es bárbaro; qui no es perdigot es un pela-canyas, un perdulari, un brétol, un descostat, un bort.

Aquesta es la consigna. Y aquesta es també l' ánim de la conferencia única que 'ls companys de causa 's van passant de boca en boca, y que de tant en tant pronuncian entre ells, á pesar de que lo mateix ells que 'ls altres y tothom comensan ja á sabérsela de memoria.

El Sr. Carner, ab tot y ser un perdigot més simpáich que alguns altres, com antich passant que fou del caciquista Rius y Taulet, y com á fill del Vendrell, una de las poblacions més expansivas y lliberals de Catalunya, no pot sustreure's á n' aquesta norma tan convencional, quan pren pel seu compte l' encárrech de recitar la conferencia única que han posat en boga.

Nosaltres esperavam de la seva franquesa qu' es sent com es regidor de la minoría del Ajuntament, ens hauria fet á lo menos quatre quartos de la gestió d' ell y dels seus companys de Consistori; pero ni quatre quartos, ni un centimet tan sols. Hi va passar com per damunt de brasas. «Lo que s' ha fet pel catalanisme dintre 'ls municipis y en especial á Barcelona no es hora d' explicarho. Tot té 'l seu moment.»

Sí, sí, vaji esperant, Sr. Carner. Avuy en vigíllias d' eleccions, quan es necessari que tothom s' expliqui clar perque sápigat tothom á qué aténirse al metre 'l seu vot, tot aplassament en tractar de la mateira será considerat com una excusa de mal pagador.

Y en cambi 'l Sr. Carner se limita á dir: «Allí hem sufert disgustos y penalitats, pero hem treballat ab tot nostre esforç pera refer la municipalitat. (Pero *mi capa no parece*). Hi ha qui diu qu' hem fracassat. (Tothom ho diu). Deixeu'los dir avuy, que ja vos 'l explicaré dintre de poch la nostra gestió. (Els actes més que las paraulas deurian explicarla). Ja vos diré ab el cap alt y 'l cor net tots nostres actes en el temps que hi portém (¿el projectat arrendament dels consums? ¿la creació dels nous empleos? ¿l haver omplert de companys de causa todas las nóminas? ¿la confecció dels pressupostos més desballestats que ha tingut may Barcelona? ¿Tot aixó 'ns explicarán ab el cap alt y 'l cor net?)»

Precisament en aquesta malaventurada campanya dels regionalistas en l' Ajuntament entra per molt el descrédit y 'l desprestigi de la causa. Molts ilusions s' han anat desvaneixent Perque es lo que tothom se pregunta: ¿Si aixis comensan, cóm acabarán?»

Pero 'l Sr. Carner no 's dona.

Sustentador de un equivoch fals per la seva base, formula el següent raciocini:

«Nosaltres som catalanistas, som autonomistas, som regionalistas, enemichs de la política uniformista. Al que ve ab nosaltres sols li preguntém: ¿Ets catalanista? ¿Ets autonomista? Donchs pots venir sota la nostra bandera. No n' hem de fer res de si 'ls que venen son monárquichs ó republicans, de si tenen ideas més ó menos avansadas en política y en sociología; tots hi caben ab nosaltres, á tots ens uneix 'l amor á Catalunya, á la llibertat de la nostra Patria.»

Aquest esperit ampli que podria conformarse ab el sentit puritat de *La Renaixensa*, s' ha vist que no te aplicació possible ab la política utilitaria de *La Perdiu*. ¿Quí no ha notat que 'l pilot que va formarse d' elements heterogenis s' ha anat desmoronant? Els carlins se n' han separat per qüestió de la candidatura, y 'l Sr. Carner no pot ignorar els grans treballs que s' han hagut de fer pera ficarli á n' ell, que passa per lliberal, y l' empresa casi titánica y encare no ben realisada de introduhirli al Sr. Sunyol, tingut per republicá.

De manera que alló de la unitat de sentiments y de ideas, fosa al foch del amor á Catalunya, en la práctica no deixa de ser una falornia. El regionalisme militant molts l' han pres senzillament com una barca pera fer la travesia envers las posicions polítiques, dintre de las representacions públicas. Avuy la

INFRAGANTI



—Baja, noy, y vamos al cuartelillo, que la temporada dels *asaltos* ja ha passat.

tripulació 's mira de regull y algunas vegadas arriba á las mans, tant cert es que per més que un vulga aislarse, no 's pot prescindir dels ideals, de las passions y dels interessos que divideixen als homes en tot l'univers, y per consegüent dintre de Catalunya, que no pot ni deu ser una excepció de la regla.

Per aixó es inadmissible la divisió única que intenta establir el Sr. Carner de amichs y enemichs de Catalunya, com á *deslinde* pera la próxima campanya electoral.

Sense necessitat de fer tants bolados regionalistas, tots els catalans l'estiman á Catalunya, y fins me sembla que no seria gayre difícil demostrar que l'estiman més aquells que menos fan pera comprometre-la. La comprometen gravissimament els que la volen aislada, excludivista, imbuída de una fatuitat antipática, inclinada á fer valer las sevas pretesas condicions superiors pera recloure's dintre de sí mateixa y seguir mirant per damunt de l'espatlla á las restants regions tingudas per més endarrerridas...

En cambi, els que la desitjan molt catalana, sí, pero al mateix temps eminentment espanyola; els que mirant més que á un passat mort á un esdevenir esplendorós en promesas redemptoras, la volen progressiva, justiciera, emancipadora de la conciencia pera que, sense perdre 'ls seus distintius característichs, marxi de acort ab el concert universal;

els que abominan dels odís y las mesquinesas; y sobre tot els que avansan ab el cor obert, despreciant equívochs y contubernis que no tenen altre fi que la satisfacció de determinadas concupiscencias aquests son els verdaders amants de Catalunya.

A lo menos l'amor que aquests li tenen no es xorch y 's distingeix per ser franch y completament desinteressat.

P. DEL O.

UNA GELOSA

SONET

La vaig trobá al carré de la Canuda
que anava pensativa y mitj contreta;
no va pas com avans tan satisfeta,
ni sa boca es riallera, sinó muda.

Ja hi ha qui diu que es una gran cayguda
la causa de son dol ¡pobra Carneta!
y no es pas cert; té gels de la Riteta,
y aixó es lo que la té boja y perduda.

No fa sino plorar; pera salvarla,
per tornarli 'l repós y l'alegría
y gojosa com ans poder mirarla
tot quant tinch sens recansa donaría.

Mes, no 's pot dissuadir; que á una gelosa,
tot lo que la rodeja li fa nosa!

PERE LLÀVERIA Y ESTIVILL

EL PODER DE LA MODA

Humil, respirant senzillés y duhent retratadas en son semblant las claras senyals de la mansuetut més extremada, un día entrá al cel un benaventurat.

El seu simpátich aspecte va agradar al Senyor.

—¿De qué has mort?—va preguntar-li, ab aquell bondados accent que sols acostuma emplear ab els verdaders justos, que per cert son més escassos de lo que molta gent se figura.

—D' un disgust que m' ha donat la meva dona.

—¿Carambal ¿Tan dolenta es?

—Dolenta... dolenta... no; pero la sotragada ha sigut realment seria.

—Explicam'ho: m' agradará saberho.—

El pobre benaventurat va contarli 'l cas fil per randa.

Tot venia d' un malehit barret. A la qüenta, engrascada la seva senyora ab els figurins que últimament ens han enviat de París y olvidant que de tot se 'n pot fer de més y de menos, havia comparegut un dia á casa seva ab un sombrero tan horrorosament gros, que 'l bon home, espantat y casi ab llágrimas als ulls, li havia suplicat que se 'l tragués. La dona, alegant que la Moda ordena que 's portin d' aquestas dimensions, s' havia terminantment negat á complaure'li; ell havia insistit, ella s' havia mantingut ferma, comensant ja á treure alló de «la insoportable tiranía marital» y «la esclavitut de las infelissas donas.» fins que 'l desventurat marit, venut y no sabent cóm arreglarho pera lliurarse de la vista d' aquell descomunal barret, havia determinat morir-se, y aixís ho havia fet en el breu terme de vintiquatre horas.

—¿Es dir que ni ab súplicas ni ab prechs l' has poguda convéncer?

—No, Senyor: parapetada ab els fallos de la Moda, y que la Moda ho vol aixís y que primer es la Moda que tot, s' ha estimat més arrencarme la existencia que aixalarse una mica las alas del barret.

—Y ara ¿qué 't sembla que deu haver fet al veure't mort?

—Suposo que haurá plorat una estona... y haurá corregut desseguida á casa la modista á ferse fer un

sombrero de dol; pero, aixó sí, tan gros com l' altre.. ó potser encare més.

—Está bé: déixamela per mí.—

El Pare Etern va enviar un angelet á la terra, el qual, presentantse á la viuda va parlarli en aquests termes:

—De part del Senyor, que si no renunciás á portar aquest barretás que ha ocasionat la mort del teu marit, te castigará fente caure las dents.

—¿Impossible renunciarihi! ¿No veus que la Moda..?

—Res; las ordres de Nostre Senyor son terminants: ó deixas el sombrero, ó 't quedas desdentegada.—

Un' hora després la viuda sortia al carrer ab el barret prohibit y, naturalment, cinch minuts més tart totas las dents li queyan.

El conflicte era grave, pero no d' impossible solució. Va recorre á un hábil dentista, y l' endemá mateix luhia ja la senyora una magnífica dentadura postissa, més hermosa, més blanca y més igual que la que per la seva tossuderia havia perdut.

—Vet'aquí—deya somrihent, fent posturas davant del mirall:—juraria qu' encare li he guanyat ab el cambi. ¿Qué cómodo es aixó de portar una dentadura que 's pot treure y posar á voluntatl. —

Al día següent torná á presentárseli l' ángel.

—Sembla que 't negas á abandonar aquest monumental barret?...

—¿Es clar que sí! ¿No comprens que la moda...?

—Está bé: diu el Senyor que si immediatament no te 'l treus, farà que la teva vista s' escursi.

—¿Pero aixó es una crueltatl!

—No sé qué dirte: qui mana, mana...—

Novament foren desatadas las severas ordres del Pare Etern. La senyora va volguer luhir la prenda fatal, y la terrible amenassa no tardá en veure's complerta. Com si un sutil telonet de boyra hagués corregut per davant d' ells, sos ulls van enterbolírseli d' un modo alarmant.

Pero la seva resistencia no havia agotat els recursos. Acudí á un expert oculista; aquest li ordená l' empleo de certs lentes, qu' ella va procurar comprar-se'ls dels més elegants, y al probarse'ls davant del seu armari de lluna, encare exclamá:

—¿Qué bé, qué bé m' están!... ¡Quín ayre d' elegancia y distinció donan á la meva cara!

Per tercera vegada rebé la visita del ángel.

—¿Continúas ab el ditxós barret?

—¿Forsosament! ¿Cóm vols que 'l deixi, desde 'l moment que la Moda...?

—Sápigas, donchs, que si tornas á posarte'l morirás de repent.

—¿Als!

—Sí, senyora: y un cop morta, anirás al infern, ahont cremarás per tota una eternitat.—

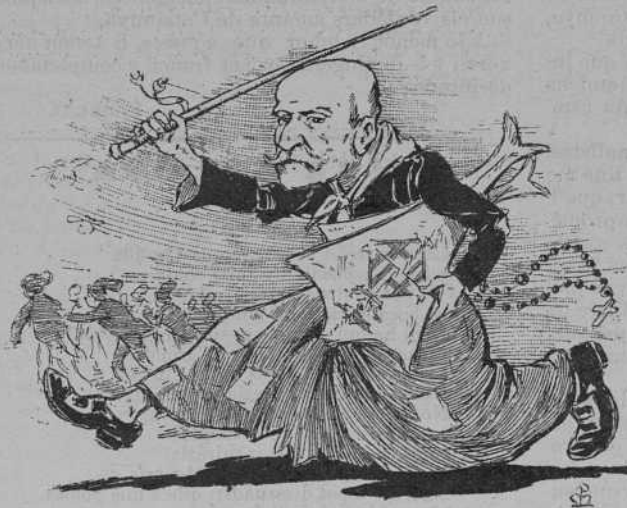
Ni aixís va lograr el Pare Etern veure's obehit. A pesar de la magnitud del cástich promés, la senyora va tornar á sortir de casa ab el funest sombrero y, com ja pot suposarse, als quinze minuts era difunta.

—¿Que m' enterrin ab el barret!—va poder encare exclamar al compendre que la cosa anava de debó.

Ara es al infern.

Ensenyant, al somriure, las hermosas dents postissas y calats els lentes que tanta distinció imprimeixen á la seva cara, la testaruda senyora, sempre lluhint el famós barret, se passeja per en

QUARESMA MUNICIPAL



El que per ara talla 'l bacallá.

MATUTE A LA VISTA

VENINT D' ENTERRARLO



—¡Alto! Aquest mestre passa ví.

—¡Y molt que 'n passa! Pero, ja podeu registrarlo: no li trobareu.

tre aquell enmaranyat bosch d' eternas flamas, y, parlant ab ella mateixa, de tant en tant sol murmurar:

—Vaja, trobo que no hi fá pas tanta calor com deyan.

A. MARCH

¡SÍ, SENYORS!

¡Vaya una barbaritat!
¡Aixó cap mortal ho aguanta!
Sino que 'l morir m' espanta...

ja m' hauria suïcidat.
 Pro 'm mataré, ís, senyors!
 Ningú 'm treu eixa manfa,
 que tant de nit com de dia
 me dona tan amarchs plors.
 ¿Preguntan qué m' ha passat?
 Van á saberho al moment;
 jo symava ab passió fervent
 (y com un tonto acabat).
 á ma promesa... ¡perjura!...
 una nena de valfa,
 hermosa com l' alegría
 y alegre com l' hermosura,
 y per ma dissort... ¡malehidal!
 eixa noya tan galana,
 de la noche á la mañana,
 com qui res... m' etjega á dida,
 sens motiu justificat,
 per capritxo... perque vol...
 D' aixó vé mon desconsoll!
 ¡Aixó 'm té desesperat!...
 Jo que l' estimava tant
 com á ma vida mateixa,
 y de cop, l' ingrata, 'm deixa,
 á la lluna... d' Alicant...
 No podré est disgustat revivre.
 Per xo mos tristos ulls ploran...
 ¡Matarme á la edat que moren...
 els que 's descuayan de viure!...
 ¡Quan tot just conto trent' anys
 acabá' aixís ma existencial...
 Quan tinch tota la potencia...
 y hasta tots els desenganyys...
 Passá, als trent' anys, tals apuros,
 sols per una capritxosa...
 ¡Trent' anys! La edat mes hermosa...
 si 's tenen trenta mil duros.
 Morir á la edat viril
 de la existencia prehuada,
 en que un home, si li agrada,
 fins pot arribá... á civil...
 Deixá 'l mon quan se somnfa...
 Quan el cor may se refreda...
 A la edat que l' Espronceda...
 va treure la loteria.
 ¡Adeu, mon de vanitat!
 ¡Adeu, amichs y cafés...
 que ja no 'ns veurém may més!
 ¡Per mí tot ja s' ha acabat!...

Decididament, renuncio
 á ma vida trista y sola,
 y 'm disparo una pistola...
 quan entengui á n' en D' Annunzio.

ANDRESITO

¡QUINA VIDA!

Vostés me creuran ó no 'm creuran; pero m' atreixo á assegurarlos que vida més ocupada y neguitosa que la de las personas que perteneixen á lo que se 'n diu *bona societat*, no existeix, ni ha existit ni existirá may.

¿Probas? Sense anar massa lluny, fixinse no més en el tráfeh que aquests elegants mártirs del deber han hagut de suportar durant las últimas senmanas.

De bonas á primeras s' han trobat ab els *assalts*. A mitj dematí se circulavan las ordres, emanadas dels organísadors de la festa.

«Avuy anirém á assaltar á la familia Xanflis. Contém ab vosté. A las deu ens trobarém al kiosco de refrescos de Canaletas.»

¿Cóm resistir á una indicació tan amablement formulada? Corra á preparar-te 'l trajo, y si no 'l tens, búscal ó enmatlléval; que 'ls senyors de Xanflis son gent delicada, y considerarian un desayre la falta d' assistencia al *assalt* dels seus salóns.

L' endemá hi ha que assaltar als senyors de la Presilla, familia també molt respectable, y famosa per l' abundancia que s' observa en el seus *lunchs*.

Al día següent s' ha de repetir l' operació ab els senyors del Cubell. Després, ab la senyora de la Maduixa. Darrera d' ella, toca assaltar á la familia Gresol...

En tot aixó, arriban els tres días de *rúa*. ¿Qué ha de fer, en semblant solemnitat, tota persona refinada y que s' estimi una mica?

Llogar, costi lo que costi, un cotxe descubert, adquirir un parell de milers de serpentinias y mitja tonelada de *confetti*, y al passeig de Gracia sense més dilació, á pendre part en aquesta alegre batalla en que la pluja de projectils se veu ab freqüencia sofo-

DISPERSIÓ GENERAL



—¡Fora dominós de seda!
 ¡Fora ninots de cartró!
 ¡S' ha acabat el Carnestoltas!
 Ara entra un servidó.

cada per la pluja de mots espirituals y frasses eninyosas.

—¡Adiós, sarassa! (*Serpentina enlayre.*)

—¡Avuy sí que pot dirse que la gracia ha acudit al passeig de idem! (*Grapat de «confetti».*)

—¡Ditxosos dels caballs que arrastran el teu cotxe! (*Més «confetti», més serpentinas, desfet general.*)

¿Han passat els dies de *ria*, ab totas las sevas naturals conseqüencias? ¿S' han extingit els ecos del ball infantil, del ball *paré y travesti*, del ball dels *italians*, del ball dels *francesos*?

No per aixó s' ha acabat el trágul. Darrera una feyna 'n vé un' altra. La sonora veu de la campana anuncia á la *bona societat* que després del tip vé 'l dejuni; després de las sardanapalescas expansions del Carnaval, els serios reculliments de la Quaresma.

D' iglesia en iglesia, de capella en capella, d' oratori en oratori, la gent fina y ben educada no para un moment.

A mitj dematí, á la funció dels Lluisos; á las dotze, al sermó del pare Tal; á las quatre, trissagi á Santa Clara; á las sis, plática á Sant Cristófol...

Es impossible sossegar un moment. ¡Es tanta y tan ineludible la feyna que 's presenta!

—¿Ahont predica avuy mossén Fulano? ¿Ahont vá demá mossén Sutano? ¿A quina hora es el comensament del triduo? ¿Quán se celebrarà la funció de desagravís...?

Y ara vé aquí, ara corra allá, ara entérat de 'l hora de la prédica, ara preparat pels exercicis piadosos...

Y tot aixó á la velocitat máxima, trayent el fel per la boca, sense disfrutar apenas d' un moment de descans...

¿Hi ha gayres individus perteneixents á las *Tres classes de vapor* que puguin dirho aixís?

MATÍAS BONAFÉ



I

—¡Cóm passa 'l temps, volguts oyents, cóm passa! Ara farà un any just, desde aquí estant, ab sermons celebravam la Quaresma, y tament sembla... qu' era l' any passat.

Els Pecats Capitals van sé alashoras el nostre tema preferit... donchs, vá, parlém avuy dels enemichs de l' ànima que venen á ser l' esca dels pecats.

Els enemichs de l' ànima! Bon títul per esbrinarlo el teólech Maragall, demostrant desde 'l *Brusi* que la falta de religió es la causa dels grans mals.

¡Els enemichs de l' ànima! Fixéushi; reflexionéuhi bé ab aixó, germáns; els enemichs, els hóstils, els contraris de nostra fé y de nostra voluntat; els que en l' Etern Camf obstruixen sempre, del Amor y del Bé infnits, el pás.

No enemichs carrinclóns ó dels que ara corren

com en *Pol de La Veu* y en Marsillach, com l' Angel Guimerá y l' Ignasi Iglesias, ó en Doménech y en Puig y Cadafalch.

Aixó son *tiquis miquis* del ofici sense cap importancia excepcional.

Els pitjors enemichs son els de l' ànima, que son aquests tres: Món, Dimoni y Carn.

La ostentació, la vanitat, el luxó, la moda y els sports, lo *chic*, lo *smart*;

el *five o'clock*, la vetlla aristocrática, els automóvils (antes, els caballs),

l' ambició del diner, la sed de gloria, la *gent de bé*, la bona societat...

aixó es el *Món*, que constantment ens tempta y que 'ns fá viure en un pecat constant.

La política, l' art, la idea nova, l' huelga de Reus, l' herencia de 'n Zolá,

en Zaratustra, en fí, aixó es el *Dimoni* que 'ns captiva ab anhels desesperats.

Y els llits ben alts y tous, las nenas macas, els menjars exquisits, els puros cars,

el sensualisme, l' oci, la cervesa y el pecat de la gola... aixó es la *Carn*.

Tothom hi está subjecte: homes y donas sempre y per tot ab ells han de lluytar;

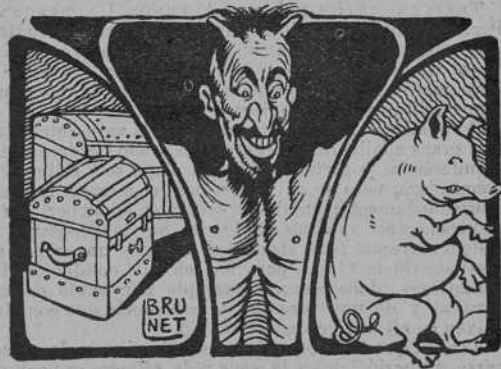
desde molt nens, tan maseles com femellas, cauhen sovint en el camí del Mal,

y aixecantse y cayent, al fí, 's fan víctimas del mon y del dimoni y de la carn.

Ja tindré ocasió d' esbossinarlos á aquests acérrims enemichs mortals:

Del *Mundo*, del *Demonio* y de la *Carne* n' hem de fer mandonguillas, si á Deu plau.

FRA NOI



LLIBRES

LA JUNCALERA, novela de DIONISIO PÉREZ.—Ocupa el número 5 en la Biblioteca de novelistas del siglo XX que ve donant á la estampa la casa editorial d' Henrich y C.²; pero pel seu mérit li correspón un dels primers llochs.

En Dionisio Pérez, son autor, pertany al estol d' escriptors joves que han entrat en el camp de la literatura, lliures enterament de rancius preocupacions, ab l' esperit obert de bat á bat á las corrents modernas. El coneixiam com á periodista que sabia distingirse per la originalitat de sos pensaments, la independencia dels seus judicis, y pel vigor de la seva forma literaria. En aquest concepte 'l tenim per un revolucionari convensut y convincent. Molts n' hi haji com ell y res hi perdrán las modernas lletras castellanas.

En la *Juncalera* ha hagut de crearse un camp mes exténs, pera donar vida á una acció mes complexa, que aixís ho exigeix el género novelesch y hem de reconèixer que ho ha conseguit. Andalusia, la seva estimada terra natal li ha proporcionat tots els elements, els personatjes y son carácter peculiar, sa passivitat somniadora y sas bullentas passions: li ha proporcionat alguna cosa més, que pel nostre gust constituix lo millor del llibre, tal es l' ambient de aquell país, reproduhit sempre de má mestra, ab tochs de una veritat pasmosa.

Podrà trobar-se en l'acció de la novel·la algun desequilibri, fill tal vegada de una certa desocupació que ha de tenir quí com el Sr. Pérez repudia tota exigència convencional pera pagar tribut preferent a la realitat ben observada; lo que no s'hi trobarà, en cambi, es cap falsetat, cap artifici, ni en els tipus, ni en las descripcions dels llochs ahont se mouhen, ni en els sentiments que alentan, ni l'atmosfera que respiran.

El Sr. Pérez es un pintor excelent y de molta potencia, que té per musa inspiradora la sinceritat.

EL REY, esbozo de comedia moderna en tres actos, original de MARCOS JESÚS BERTRÁN.—Que 'm perdoni l'autor de aquesta obra si a pesar de la seva modestia, li dihem que no un bosqueig, sino un drama complet y perfectament representable, es lo que ha brotat de la seva ploma. No solzament tanca l'obra un pensament hermós, com la pintura dels sentiments humans de un soberà en pugna ab las exigencias del alt càrrech que desempunya, sino que ademés está dividida en tres actes perfectament tallats y exhuberants de vida. Res li falta, donchs, per pendre forma tangible sobre las taulas, tant més quant abunda en situacions d'efecte segur. Lo únich difícil seria en tal cas trobar cómichs capassos de penetrar-se ab l'obra.

El Sr. Bertrán adoleix sols de un defecte, per altra part de fácil esmena: en el diàlech, qu' es molt ben portat, s'hi observan petites incorreccions de forma. El treball de llima podria donar á certas paraulas y frases enteras un ayre una mica mes castís. És aquest un cuydado especial que han de tenir tots els escriptors catalans que pretenguin expressarse en un idioma que no es el nostre de naixensa. A l'autor de *El Rey* poch ha de costarli conseguirho.

TREINTA ARTÍCULOS por ALFREDO CALDERÓN.—Precisa treures el sombrero davant del gran periodista, que sempre 'ns maravella ab els fruyts assahonadíssims de sa preclara inteligencia, madurada en l'amor á las ideas mes nobles y progressivas, y senyora de una ploma segura, lluminosa y exquisida.

En qualsevol país ahont s'apreciés la valia intel·lectual dels grans adalits de la premsa, Alfredo Calderón seria popularíssim y faria una fortuna. Aquí se l'estima y se l'considera; pero no se l'honra com se mereix. Espanya desgraciadament es un desert árit, y en ell se pert la veu inspirada dels apóstols. Calderón ha de imposarse un treball extremat pera atendre á las mes imperiosas necessitats de la vida... pero fins en tals condicions desventajosas, dona sempre exemple admirable de una dignitat y de una fermesa de conciencia que constituïhen en ell una verdadera religió.

Aixó fa que tots sos articles siguin dignes de conservar-se. El periódich ab la seva vida efímera es poch per ells: necessitan el llibre.

Comprehenho així, els seus admiradors de Bilbao en 1896 van coleccionarne alguns dels mes escullits ab el títul de *Nonadas*. Tres anys després, feyan lo mateix els admiradors que conta á Barcelona, publicant la colecció titulada *De mis campañas*. Y ara últimament els de Valencia no volent ser menos, li han tributat una mostra de carinyo y devoció, ab el volum *Treinta artículos* qu' es el que tenim á la vista, y el que posa la ploma en las nostras mans per aplaudirlos com se mereixen. Els trenta articles escullits son trenta joyas que reclaman un lloch de honor en totas las bibliotecas.

RATA SABIA



PRINCIPAL

Encare que no va assistirhi molta gent, la vetllada del *Ateneo* no sigué menos important que las anteriors. El Sr. Tintorer llegí un excelent treball sobre Ibsen y sobre el drama *Hedda Gabler*, qu' es el que 's posá en escena.

Bastá que la vetllada 's vejés poch concorreguda per que en Llonguets de *La Perdiu* proclamés plé d'alegría el fracás de la comissió d'espectacles del *Ateneo*, quals traballs sempre son de agrahir, puig contrastan ab la desidia y la impotencia dels elements regionalistas que monopolisan la direcció de aquella casa. Trista condició la de alguns sérs ab forma humana, que convertits en gosos del hortolá, no fan ni deixan fer.

La comedia de 'n Capus *La castellana* es un' obra que s' escolta ab gust. Si no té una gran transcendencia psicológica, es abundosa en *sprit*, presentant ademés un cas bastant original, que 's desrolla baix la influencia de la lley del divorci.

Els actes primer y segón, de mera exposició, abundan en escenas destrament desarrolladas, en las quals se donan á coneixer els personatjes, magníficament trassats. En el tercer se concentra tot l'interés dramátich de l'acció. El quart decau visiblement.

Però així y tot, y á pesar de que molts de las peripécias que van oferintse son de sobra previstas, l'obra s'aguanta bé mantenint viva constantment l'atenció del espectador.

La traducció deguda al Sr. Blasco es molt acceptable, sobre tot si considerém que l'estil xispejant de 'n Capus, no sempre resulta traduhible.

En la interpretació se distingeixen de una manera especial la Sra. Tubau y 'l Sr. Amato. Se fa digna de menció la dama jove Srta. Carbone, que té una figura hermosa y simpática y desplega una ingénua naturalitat molt escayent.

NOVEDATS

En la ratxada de *Africanas* l'Utor s'ha anat sostenint y progressant visiblement, lo qual tira per terra las presuncions dels que 's figuravan que quedaria estancat. Si estudia seriament—y avuy que ja comensa á ser capitalista podrá intentarho—en Manolo arribará molt lluny.

La nit del seu benefici, ab una mica més s'havían de pendre militarment las portas del teatro per evitar la sublevació del public. El beneficiat vá tenir aplausos calurosíssims y una carretada de regalos.

CATALUNYA

La venta de D. Quijote es un' obra ben escrita, no 's pot negar, com á filla de la ploma primorosa de 'n Fernández Shaw; pero ab tot y aixó y ser molt plástica no s'adapta gens bé á la escena.

Se necessitan cómichs de una gran autoritat pera reproduhir adequadament la figura de D. Quijote, que tots ens hem forjat en el fons de la nostra imaginació, y sobre tot, pera donar vida consistent á la del immortal creador de la maravellosa novel·la.

Y aquesta autoritat no la tenen els que passen la vida cultivant el género xich.

Salvats aquests inconvenients, l'obra es molt recomenable, y algunas de las pessas de 'n Chapí, treballadas ab esmero, donan relleu á las situacions culminants.

GRANVIA

La gran juerga es en certa manera una condensació del celebrat vaudeville francès *La dame de chez Maxim*.

Però una condensació bastant esbravada, per perdres en ella una gran part del sabor y la gracia del original.

Creyém qu' en materia de obras teatrals, lo millor es tals com els autors las escriuhen. Apoderarse de lo dels altres pera *desarreglarho*, ni té cap gracia, ni sabem fins á quin punt pot tolerarse.

N. N. N.

AGRE-DOLSA

T'hi vist ballá ab el teu mascle, y ja veus si soch gelós, que si us hagués pogut fondre vos hauria fos als dos.

M'he glatit y mort d'enveja pensant que després del ball, ell fent resopó á l'arcoba menjaria el millor tall.

¡Que ben mal profit li fassi

UNA CEBA NOVA.—MÉS EX-LIBRIS



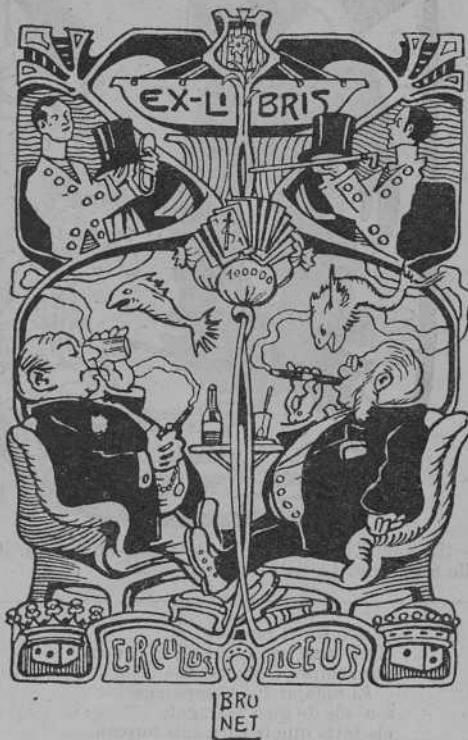
El del Círcul Artístich



El de la colla de Sant Lluch.



El de la Protectora dels animals.



El del Círcul del Liceo.

FILOSOFIAS D' UN CESSANT



—¡Bueno! S' ha acabat el ballar; pero no per mí. Jo la ballo tot l' any. La ballo... prima.

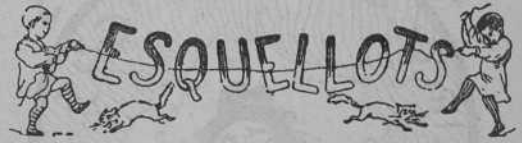
al golafre el resopó!
¡Dels seus petóns que á tú 't durí
per sempre l' amargantó!

El menjar fi 'ls empalaga
á n' els de gust estragat;
els farts que la carn sols buscan
se deixan lo milló al plat.

Las alas de papellona
no fan volá 'l plom feixuch,

la mel de la boca teva
no s' ha fet per la del ruch...
¡Déixal menjar!... Del qu' ell deixi,
del qu' ell fassi rossegóns,
jo 'n faré brenar de príncep
amanintha ab mos petóns.

E. JUST Y PASTOR



¡Qué ha fet, Sr. Monegal!

Pero, home de Deu ¿no va ser un dels que van anar á Madrit á portar l' últim missatge, en companyia dels companys de causa? ¿No va deure exclusivament á n' aquest missatge la vara d' arcalde de Barcelona, que va concedirli 'l govern?

¿Y donchs, qué son aquests punts d' home? ¿Qué vol dir aixó de voler anar per la seva? ¿Qué significa l' anar sempre dihent y repetint que no es polítich de cap mena, ni tan sisquera polítich perdigot?

Vaja, aixó no pot anar. Si vosté mateix ha embullat la troca ¿cóm redimontri ha de poderla capdellar?

¡Ah, Sr. Monegal, Sr. Monegal! ¡Vaya una cayguda més tremenda no ha donat.

Un mes enrrera era un gran home, un caràcter, un' autoritat modela. Els perdigots, y aixó que son esquerps, no 's movian del seu alrederor, li feyan l' aleta, alguns se li posavan sobre las espatillas, els altres li picavan suaument els dits, com pera ferli una carícia y demanarli de passada algún granet... Y en cambi avuy el bescantan, l' insultan, el tractan de ignorant, li aplican unas frasses ofensivas de don Pere del Punyalet, y fins li diuhen *arcalde á la menuda...* casi, casi, *betos y fils*.

Aprengui, Sr. Monegal, aprengui en negarse á fer en tot y per tot la seva santa voluntat. De la Casa gran á la Boria apenas hi ha distancia.

Y Boria avall el passan avuy els que ahir ab tan entussiasme l' aclamavan.

La gran sort per vosté, en mitj de la desgracia, es que 'l passan Boria avall montat sobre un Cambó guit.

TENTACIÓ



—Trobantnos ja á la quaresma, no 'ls haurían de deixar anar pel carrer uns tipos tan... suculents.

Ab el traslado de la Rúa al Passeig de Gracia no 's pot dir que 'l Carnestoltas s' haja animat. El Carnestoltas continúa sent lo qu' era: tonto y ensopit.

Cert qu' en el Passeig, á causa del major número de carruatjes que s' hi reuneixen, ha adquirit certas ínfulas aristocráticas; pero está probat que l' anar en cotxe y 'l divertir-se son dugas cosas molt distintas... y fins alguna vegada del tot incompatibles.

* * *

Molt contribueix al caràcter desapegat de la Rúa, la distancia entre 'l passeig central y 'ls balconcs de las casas. No haventhi contacte, no pot haverhi animació.

Las serpentinás que 's disparan desde las casas no arriban als carruatjes y las més d' ellas se quedan enredadas en las branccas nías dels plátanos. Aquests, ab las copas plenas d' encenalls de tots colors que fa voleyar el vent, semblan ser els únichs que 's diverteixen.

La caterva dels que aprofitan el Carnestoltas pera vestir-se de donas, aquest any se las han tingudas de haver ab els agents del municipi, que sobre 'l particular havían rebut ordres severas del arcalde.

Pero n' hi ha que ab tot y ser mascles semblan tan femellas, que alguns municipals no sabían á quina carta quedarse.

Per lo que poguessen ser els acompanyavan á la Casa gran y cop allí 'ls hi feyan ensenyar... els documents.

Aquesta proba, com es natural, era la decisiva.

Conech á un bon número de amichs als quals els hi han passat uns quants días *La Perdiu*, sense estarhi suscrits.

Y se 'n han extranyat; pero á la meva manera de veure, sense rahó plausible.

Fa temps que *La Perdiu* va veyentse cada día més desamparada... ¿y quin recurs li queda á la pobreta més que dedicarse á fer senyors?

La qüestió es tirar, evitant que se li rovelli la rotativa dels 24 mil per hora.

Tres fulanos se presentan á una de las oficinas del Ajuntament, y, previa exhibició de las cédulas, preguntan:

— Farían el favor de dirnos cómo está l' honor municipal?

L' empleat que 'ls va rebre, no tingué més remey que respondrels'hi:

— Fins ara no se n' ha tingut noticia.

GENT DE CASA ENRICH BORRÁS



Un actor de la terra catalana,
que 'l día que 's disposi á caminar,
té alé, cor y talent per arribar
hont li dongui la gana.

En vista de lo qual crech que fora del cas obrir una suscripció pública, destinant lo que 's recaudés á ferlo cridar pel nunci.

TRES DIAS DESPRÉS



—Recorda que al ball de la *Juventud primorosa* vas jurarme amor etern per tota la vida.

—Pero, dona, llavoras duyas careta y anavas vestida de pavo real. ¿Quí havia d'imaginar-se que 'm resultessis... una cosa aixís?

Aixís com hi ha rams que s' usan pera cassar aucells, el ram de correus se fa servir pera cassar incautes.

Carta que porta algún valor á dintre, ja está llista; no arriba may á lloch, tant si va com si no va certificada.

Días enrera va desapareixer del carruatje que va á l'estació de Fransa, la maleteta que contenia 'ls valors declarats.

¡No hi ha com declarar-se per trobar nuvi, sobre tot si la que 's declari te bon pamet!

El jutje está instruhint diligencias... y á pesar de haver pres gran número de *declaracions*, lo qu' es fins ara de la maleteta fugitiva no se n'ha trobat ni 'l rastre.

Escoltin, ja que 'ls empleats que la custodiavan res en saben ¿no podria ser qu' en un moment de descuyt el caball del mateix carruatje se l' hagués cruspada?

Tots els periódichs de Madrit competeixen en els elogis que tributan al mestre catalá Sr. Morera, autor de la partitura de *La canción de un naufrago*, sarsuela estrenada en aquella ciutat.

Cap d' ells se recorda dels antecedents catalanistas del compositor, que tan xivarri va moure aquí ab el seu epigrama musical *Catalunya*.

En cambi, cap periódich regionalista de Barcelona s' ha pres la molestia de registrar l' éxit que ha alcanstat á Madrit un fill de casa.

Lo que fa que sigui més viu que may el contrast entre las *Bellas Arts* y las *Malas Arts*.

Si l' autor de *La canción del naufrago* hagués arribat á naufragar, de segur que 'ls seus antics companys de aquí no li haurian estalviat el cop de rem definitiu!

Gran sessió la que va donarse divendres al Ateneo en honor de Zola.

El treball llegit pel Sr. Antich va cridar extraordinariament l' atenció per molts conceptes: per l' atreviment de abordar un dels punts més delicats de l' obra del gran novelista, per la sinceritat ab qu' está escrit, per la valentia de la expressió, per ser, en una paraula, obra de un crítich perspicas, de un poeta d' empena y de un sociólech que 's complau esplayantse en las lluminosas perspectivas de un esdevenir hermós y consolador.

Al jove conferenciant se li ha de dir:

—Home, pensant com pensa y expressantse com s' expressa, hauria de cambiarse l' apellido. Vosté no es un senyor *Antich*: vosté es un senyor *Modern*.

Els periódichs parlan aquests días de un guardia municipal, que te 'l genit prompte y la má lleugera. L' altre dia va donar una pallissa á un noy: va atropellar á la mare del noy perque 's queixava, y 's va esbravar contra un transeunt que havia pres la defensa de la pobra mare... Y si no va pegar á ningú més, no siguié per falta de dits, sino per no haverse posat altrás personas al seu alcans.

Aquest héroe del cos que ab tant acert dirigeix el Sr. Pons, se diu *Alcalde*.

De manera qu' es més que 'l Sr. Pons, simple tinent d' arcalde... Y hasta en certa manera es també més que 'l mateix Sr. Monegal. La proba que 'l día que D. Joseph se 'n vaji definitivament á casa seva, deixarà de ser *alcalde* y 'l municipal, encare que 'l traguessin del cos continuaria sentho.

Per lo tant, en paga dels seus serveys, jo li donaria una vara.

Pero de las de picador... ¡y de castigo!

UNA SENYORA ORDENADA



—Cada temporada té las sevas diversas eynas: desém las de Carnaval y trayém las de Quaresma.

SPORT DE MODA.—GOSSOS MATA-RATAS



—No fassis soroll, noy, que aviat serán nostras. Y que aquestas ens las farém pagar bé, que semblan valentas.

Un milionari de Nova York ha posat á disposició de una Junta organizada pera fer propaganda contra la blasfemia un capital de mitj milió de duros.

Vostés dirán:—¿Y cóm s' emplearán aquests diners? ¿Premiant als que podent blasfemar s' abstinguin de ferho? ¿Y cóm determinar als que 's trobin en aquest cas?

No s' apressurin: regularment la blasfemia es filla sempre de la falta de instrucció; donchs bé, la canitat donada s' empleará en fundar escolas.

Y ja veurán com allí obtenen millors resultats valentse de aquest medi, que no aquí usant per tot remey multas y cástichs.

Tinguin'ho ben entés aquellas senyoras de las 12 mil firmas... y ni un céntim per' instruhir al poble.

Un usurer, que galejaba de deixar diners al 6 y mitj per cent, va ser descubert, trobantse que no 'n prestava á menos del 9 y encare ben garantit.

Cóm algú li fes cárrechs per la mentida, replicá: —He dit la veritat pura... lo qu' es que vosté no sab prou de cómtes. O si no vejám: ¿Quína es la mitat de sis? ¿No es tres? Donchs jo deixo al sis y mitj... sis de una part més tres de l' altra, suman nou.



Á LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—Ca-ta-ri-na.
- 2.ª TRENCA-CLOSCAS.—La deria del sastre Fullaraca.
- 3.ª CONVERSA.—Roda.
- 4.ª GEROGLÍFICH.—Carnestoltas.



—¿Diu que aquí dins es fácil agafarhi moltras ratas?
—¡Ya lo creol! Pero hoy no hay sessió: ha de volver usted demá.'



Un gos entre ratas.

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

AL CONSEQÜENT XARADISTA F. CARRERAS P.

Tan sols per un deber de cortesia dech contestarte, amich, á la xarada que vares dedicarnos l' altre día; puig jo ja tinch la ploma rovellada,

L' ENTERRO A DOMICILI



Quatre testos á la vora,
la cadenera á un cantó ..
y un hom se fa l' il·lusió
que ha anat á enterrarlo á fora.

y 'm costa més escriure una poesia
que menjar-me, sencera, una ensaimada.
Dispensam, donchs, si ab tot y 'l sacrifici
resulta eixa *xarada* un estropici.

Tres-prim-a-quart molt temps, aquí en LA ESQUELLA
la meva pobra firma no s' hi nota,
no es pas perquè *total* la gent novella
mereixi, ni la idea mes remota;
pro 'l pes dels anys en mon cervell fent mella
ma mussa ha convertit en una idiota.
Per xo he cregut prudent el retirar-me
y á la *vida privada* consagrar-me.

Y *prim-a-quart* 'l dia que vaig pendre
tal *quatre-sis-tres-set*, que no lleigeixo,
—puig llibres y papers me vareig vendre—
ni escrich cap vers, ni com avans sufreixo
si res en geroglífichs puch entendre,
ni 'm miro cap xicotá, ni 'm puleixo;
que *tersa-quart-set-sis* me queda un rato
faig *set-quinta-sis-set* qu' es mes barato.

Dos tres-quart-quinta qu' en ma edat madura,
seria una solemne tonteria
qu' encare conservés la xifladura
de passá 'l temps rumia que rumia;
puig si bé avuy no tinch cap criatura,
la puch tenir—si 'm caso—un altre dia.
Y un home carregat de canalleta,
ja te prous mals-de cap,—diu l' *Aguileta*.—
'Tinch ja trenta dos anys! idirho m' espanta!
¿y encare vols qu' estiga per caborias?
No, amich Carreras, no; tos prechs decanta
y als altres *xaradistas* don memorias,
que jo haig de procurá' anar pels xeixanta
y en aixó xifraré totas mas glorias.
No 'm posis, donchs, may més en tals apuros...
si acompanyats no venen d' uns quants duros.

Ego SUM

II

Vocal la *primera*,
la *dos* consonant,
un gra la *tercera*,
la *quart* musical
y 'ls homes y donas
tenim tots *total*.

J. FARRÉS GAIRALT

TRENCA-CLOSCAS

T. CASOLA

Combinar ab aquestas lletres el títul de un drama.

S. CASELLAS

SINONIMIA

En *Total*, sense cassar
á la vinya d' en Bofill,
hi va veurer un cunill
y ab un *tot* el va matar.

F. JOANET

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8 9—Carrer de Barcelona.
2 5 5 8 9 3 4 9—Població de Toledo.
9 2 3 2 5 2 4—Carrer de Barcelona.
3 4 5 9 4 9—Prenda de vestir.
3 4 1 4 9— > > > (plural)
1 8 7 9—Part del cos. (Id.)
3 8 1—En las vinyas.
9 2—Adverbi.
1—Consonant.

UN LANCERO

CONVERSA

—¿A hont vas hoy?
—Me 'n vaig á la estació, á rebre la meva tía Mercedes
que vé de fora.
—¿A quin poble era?
—T' ho he dit, y m' ho preguntas?

ERNESTO DE V.

GEROGLÍFICH

D. A

GUIXA

S S

A

T K T

XI

SA

QIMET PUJOL

FELIGRÉS PREVINGUT



—¿Tres butllas vé de comprarse?
—¿Cóm vol que ho arregli donchs? Una naturalesa
com la meva necessita tant aliment!...

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2



Novedad Literaria

CLAUDINA

EN LA ESCUELA

POR WILLY

Versión castellana de LUIS R. CONTRERAS

Un tomo en 8.º, Ptas. 3'50

GUY DE MAUPASSANT

AMOROSA...

El desquite—Después—Un crimen—Las becas—Tonio

Un tomo, Ptas. 2

EUGENIO ANTONIO FLORES

¡HUÉRFANA!

NOVELA ORIGINAL

Un tomo, Ptas. 0'50

Verdad, por EMILIO ZOLA.—Dos tomos. . Ptas. 4

Vérité, par ÉMILE ZOLA.—Un volumen. . Ptas. 5'50

MANUALES DE COCINA — RECETAS DE LA DUQUESA MARTELL

120 maneras de guisar huevos

125 platos de vigilia

100 platos de comidas vegetarianas

A Pesetas 0'50 el tomo

Obra nova de John Ruskin: **NATURA** Un tomo en octau, Ptas. 3

FERNANFLOR

Cartas á mi Tío

CON UN PRÓLOGO

DE

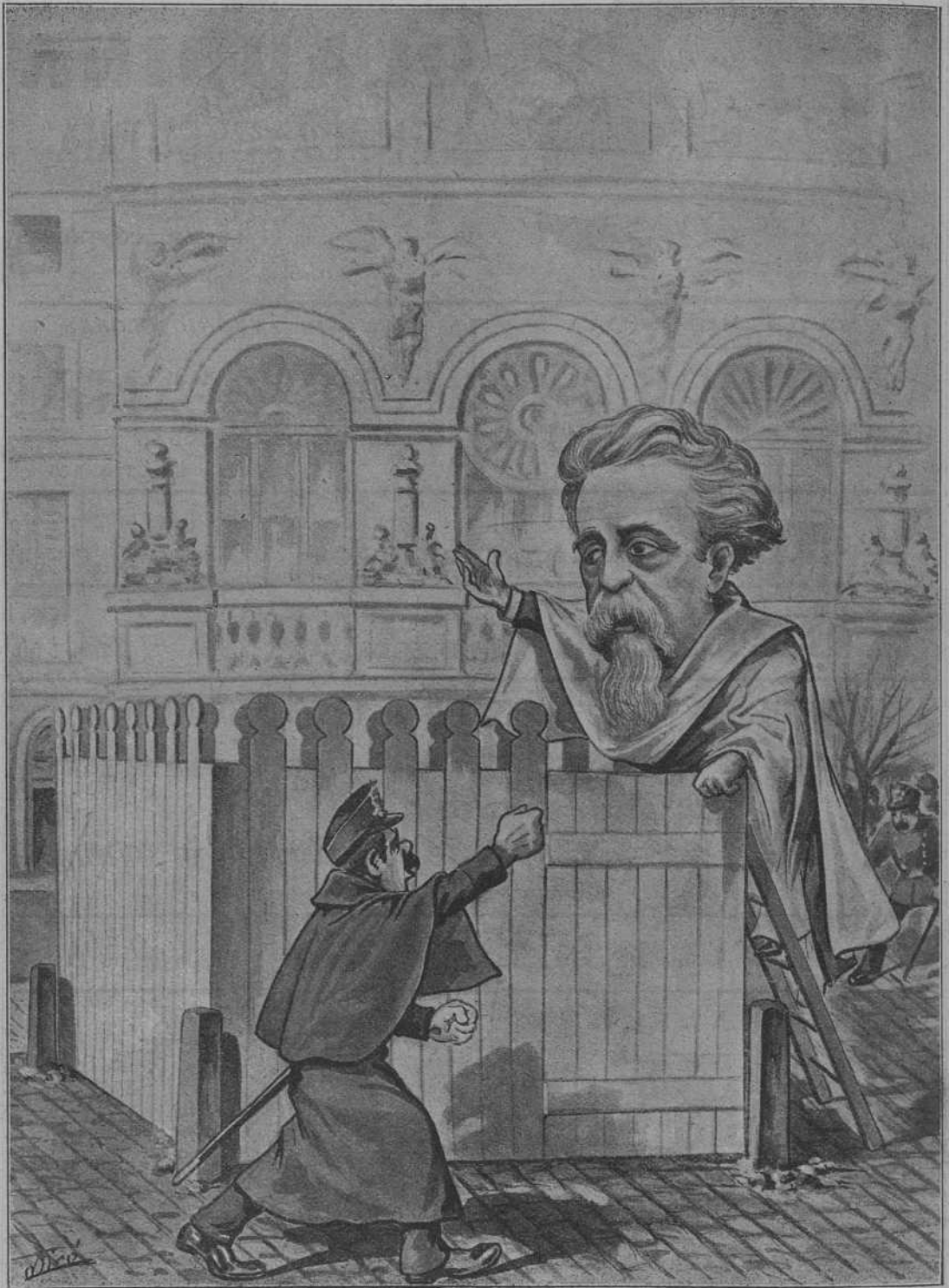
— ECHEGARAY —



Un tomo en 8.º Ptas. 2

NOTA.—Tot hom que vulga adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extraviis, si no 's remet ademés un ral pera certifiat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

«A LO TUYO, TÚ.»



—¿Qué hace V. enflatar ahí arriba?

—Vull veure cóm está aixó del meu monument.